

ALUMNIMAGAZINE VAN TILBURG UNIVERSITY

'IK OFFER FEITEN
NOOIT AAN
COMMUNICATIE'

JOLANDE SAP

CAMPAIGN BOARD:
ALUMNI WERVEN VOOR
HUN ALMA MATER

10 PIJNLIJKE
FEITEN OVER
UW PENSIOEN

TERUGBLIK:
OPRICHTING EERSTE
RECHTSWINKEL

TILBURG
UNIVERSITY

‘Zonder stufi
had ik hier
niet gezeten’

JOLANDE SAP

Jolande Sap volgde een half jaar geleden Femke Halsema op als fractievoorzitter van GroenLinks in de Tweede Kamer.

De politica is een idealistische cijferaar die tijdens haar ‘serieuze’ studententijd in Tilburg flink leerde debatteren. ‘Ik herinner me dat sommige studenten vooral met feestjes bezig waren. Dat vond ik jammer.’

TEKST: CORONA DE WERT

J 014 / J 014b
[Illegible text]

Een boete voor langstudeerders (een kabinetsplan dat onlangs een jaar werd uitgesteld, red.) vindt ze een slecht idee. Volgens Jolande Sap moet de studietijd ruimte bieden om te investeren in kennis en persoonlijke ontwikkeling. Zelf deed ze acht jaar over haar studie Economie, met veel onbetaald werk ernaast: “Als ik mijn studie in vier, vijf jaar had moeten afronden, dan zat ik hier waarschijnlijk niet.”

Ze vindt het een grote zorg dat met de bezuinigingen op het onderwijs, de toegankelijkheid ervan in het gedrang komt. “Zelf kom ik uit een gezin waar geen inkomen was om een studie te bekostigen. Was de studiefinanciering er niet geweest, dan had ik me niet op deze manier kunnen ontwikkelen.” Door kortzichtig te bezuinigen, wordt het onderwijs volgens Sap minder toegankelijk voor die groep die van huis uit niet de mogelijkheden heeft om te studeren, terwijl er veel talent zit. Liever kiest ze voor een sociaal leenstelsel, waarin studenten als ze na het afstuderen goed verdienen, de kosten van hun studie terugbetalen. “Ik ben erg voor een selectieve overheid die mensen steunt als ze het nodig hebben, maar hen niet onnodig betuttelt.”

→ SERIEUZE STUDENT

Rechtvaardigheidsgevoel kreeg de jonge Sap thuis met de paplepel ingegoten. De interesse voor maatschappelijke vraagstukken werd vervolgens aangewakkerd door haar economieleraar Hans van Leth op het gymnasium in Venlo. En op de universiteit in Tilburg raakte ze ervan doordrongen dat grote politieke en economische processen in de wereld hun basis hebben in ongelijke omstandigheden. “Van mijn studie heb ik vanaf het eerste moment enorm genoten. Ik studeerde graag en deed er veel naast. Al in het eerste jaar ben ik actief geworden in de werkgroep Politieke Economie. Ik gaf cursussen aan medestudenten en aan geïnteresseerde Tilburgers zoals huisvrouwen, WAO’ers en werklozen. We bespraken er thema’s zoals armoede en macht. In die tijd was er veel belangstelling voor, met drukbezochte bijeenkomsten in onder meer café Voskens op de Korte Heuvel. Later heb ik nog twee jaar in de faculteitsraad gezeten en aan het einde van mijn studie ben ik betaald coördinator geweest van de leergang Ontwikkelingsproblematiek.”

Aan de filosofiecolleges van professor Plattel denkt Sap met veel plezier terug: “Die man was heel erg geboeid door de stof en die interesse bracht hij over.” Een grote inspiratiebron was verder Wim Boerboom, docent politieke economie, voor wie ze een tijdje als student-assistent heeft gewerkt. “Aan zijn werkcolleges heb ik heel intense herinneringen. De combinatie van een bevlogen docent die behoorlijk kritisch stond ten opzichte van de stof en een groep studenten die steeds meer afstand nam van het marxistische gedachtegoed leverde heel stevige inhoudelijke discussies op. Ik heb er geleerd

met respect te debatteren en verschil te maken tussen inhoud en persoon. Zeker in die tijd was dat in de linkse politiek nog niet gebruikelijk: personen konden in heftige debatten in een hoek worden gedrongen voor hun denkbeelden.”

Ze noemt zichzelf een serieuze student. “Natuurlijk heb ik ook gefeest, genoten van mooie dingen en vriendschappen gesmeed, maar ik voelde het als een plicht om iets te doen voor de samenleving. Die strengheid is er nu wel iets vanaf, maar ik herinner me uit de studietijd dat sommige studenten vooral met feestjes bezig waren. Ik vond het belangrijk dat mensen hun verantwoordelijkheid namen. En ik vind dat nog steeds.”

→ TRAGE VERTAALSLAG

In 1989 begon Sap met een promotieonderzoek naar beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen aan het Tinbergen Instituut, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Tijdens haar studie had Sap er bij Marga Bruyn-Hundt, (econome van

CV JOLANDE SAP

- **1989:** AFGESTUDEERD ECONOMISCHE WETENSCHAPPEN, POLITIEKE ECONOMIE EN FILOSOFIE
- **1989-1992:** DOCTORAATSOPLEIDING TINBERGEN INSTITUUT, UVA
- **1992-1996:** EMANCIPATIERAAD, SENIOR- BELEIDSMEDEWERKER
- **1996- 2003:** DIVERSE FUNCTIES MINISTERIE SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID
- **2003-2008:** DIRECTEUR EXPERTISECENTRUM LEEFTIJD
- **2008-2009:** LECTOR LEEFTIJD EN LOOPBAAN, HOGESCHOOL INHOLLAND
- **VANAF 2008:** GROENLINKS TWEDE KAMERFRACHTIE, SINDE DECEMBER 2010 ALS FRACHTIEVOORZITTER

de vrouwenbeweging, red.) het vak Vrouwenstudies Economie gevolgd. Het wetenschappelijke werk trok haar aan maar het tempo vond ze frustrerend. “In de academische wereld gaat het in eerste instantie om beter begrip van een bepaalde werkelijkheid, voor mij is het belangrijk om van daaruit te komen tot maatschappelijke veranderingen. Die vertaalslag ging traag, ik had er het geduld niet voor. Na tweeënhalf jaar ben ik weggegaan, zonder te promoveren. Maar dat proefschrift maak ik ooit nog eens af, ergens tussen mijn 65ste en 70ste.”

Wat volgde, waren beleids- en adviesfuncties bij de Emancipatieraad, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het expertisecentrum LEEFtijd. “De Emancipatieraad bestond uit onafhankelijke leden, vaak oud-politici. Ik heb er geleerd met alle politieke stromingen om te gaan. We schreven adviezen voor alle departementen en hadden contact met ministers en staatssecretarissen.” Lachend: “Onze adviezen werden niet altijd nageleefd maar we zaten dicht bij het beleid.”

→ CIJFERLIEFDE

Dat Sap uiteindelijk in Den Haag belandde, mag geen wonder heten. Toen ze als 18-jarige voor het eerst mocht stemmen, verdiepte ze zich grondig in partijprogramma's en achterliggende maatschappijvisies. Dit leidde haar naar de voorlopers van GroenLinks. Wat haar aanspreekt in haar partij is dat die openstaat voor de kracht van nieuwe ideeën: “In veel partijen moet je eerst allerlei stappen of hiërarchische lagen door. Bij GroenLinks kun je direct een bijdrage leveren als je goede ideeën hebt, bereid bent om je in te zetten en kunt samenwerken.” Sinds begin jaren negentig is ze actief. Eerst achter de schermen, sinds 2008 als Tweede Kamerlid. Ze viel onmiddellijk op als lid van de commissie De Wit, door haar kennis van economische feiten en cijfers. De parlementaire pers riep haar uit tot politiek talent van 2009. Een voorliefde voor cijfers heeft ze altijd gehad. Ze denkt analytisch. Laat haar een kosten-batenanalyse maken van een bepaald beleidsterrein en ze leeft helemaal op. Als voorbeeld noemt ze de koopkrachtberekeningen. “Vorig jaar rond de verkiezingen waren alle partijprogramma's geanalyseerd door het Centraal Planbureau. De VVD kwam er relatief goed uit omdat de partij veel banen wilde creëren. Maar de zware offers die daarvoor moesten worden gebracht aan de onderkant van de samenleving bleven onderbelicht. Ik heb toen thuis koopkrachtberekeningen zitten maken. Nachtenlang spitte ik de programma's van onder meer CDA, VVD en onszelf om de effecten zichtbaar te maken.”

Cijfers dienen het debat. Sap wil altijd achtergronden weten, met reden iets doen. “Fractiegenoten worden er wel eens gek van”, weet ze. Maar scherpe analyses hoe zaken geregeld zijn, hebben nut, gelooft ze. Met cijfers kun je doorbraken forceren

in een maatschappelijk probleem. Ze constateert dat discussies vaak worden gevoerd op basis van emoties en beelden. Op zichzelf niet verkeerd, maar als het debat wordt losgezongen van feiten, heeft ze daar grote moeite mee. “Een stevige analyse moet de basis zijn, daarna vind ik het prima om het debat kracht bij te zetten met beelden, oneliners en emoties. Maar ik zal nooit feiten offeren aan de communicatie, wat veel partijen wel doen.”

Natuurlijk speelt Sap het politieke spel om te proberen doelen binnen te halen maar het gaat haar om het resultaat en niet om het machtsspelletje. Die

‘Natuurlijk heb ik ook gefeest, genoten van mooie dingen en vriendschappen gesmeed, maar ik voelde het als een plicht om iets te doen voor de samenleving!’

moderne vorm van politiek bedrijven spreekt haar aan: zelf standpunten bepalen en slim en strategisch opereren om ze erdoor te krijgen. “Ik ben een bètatype met een voorliefde voor het debat.”

→ VRIJZINNIG

De ambitie van de fractievoorzitter is GroenLinks te laten doorgroeien naar een middelgrote partij met 15 tot 20 zetels in de Tweede Kamer. Als het aan haar ligt, is de fractie daarin een trekker: “We moeten laten zien dat we ideeën hebben die voor brede groepen aantrekkelijk zijn.” Ze hoopt een leider te zijn die mensen inspireert om zichzelf te overtreffen. Niet door te opereren vanuit hiërarchie, maar door een juiste cultuur en sfeer te creëren en zelf een inspirerend voorbeeld te zijn. Die kwaliteiten bewondert ze in andere leiders, zoals in haar voorganger Femke Halsema: “De combinatie van goed in de feiten, zuiver op de inhoud en slim qua timing en strategie spreekt mij aan.”

In de Tweede Kamer voelt Sap zich thuis. Het is de arena waar beslissingen worden genomen over dagelijkse politieke zaken en waar wordt gewerkt aan toekomstvisies op belangrijke beleidsterreinen. “Ik vind het prettig om mijn eigen mening te kunnen vormen en ben graag de woordvoerder van mijn eigen ideeën.” Als politica noemt ze zichzelf liever vrijzinnig dan liberaal: “Ik ben er niet zonder meer voor alle verworven rechten te handhaven, maar sta voor een overheid die mensen in hun kracht zet. De grote oogklep van liberalen vind ik dat zij mensen op eigen kracht aanspreken als die te weinig aanwezig is.”